

RAKLI

Turvallisuuskoordinaattorin tehtävät osana rakennuttajan toimia

RATUKE seminaari 12.11.2009

Tekninen johtaja Ilpo Peltonen
Asunto-, toimitila- ja rakennuttajaliitto RAKLI ry

Sisältö

- Rakli lyhyesti
- Työturvallisuustavoitteita
- Lainsäädäntö, taustaa ja uusi VNa 205/2009
- Turvallisuuskoordinaattori
- Rakennuttajan muistilista – RT ohjekortti
- Syyllisyys ja vastuut
- Rakennushankkeen riskikartoitus
- Rakennuttajan tehtävät hankkeen eri vaiheissa
- Kokouskäytäntö ja keskeiset kirjaukset
- Rakennuttajan työturvallisuusvelvoitteet lyhyesti
- Miten työturvallisuutta saadaan jatkossa parannettua

Rakli lyhyesti

- Rakennetun ympäristön ammattimaisten omistajien ja rakennuttajien toimialajärjestö
- Jäsenpalvelut
 - Vaikuttaminen
 - Kehittäminen
 - Verkottaminen
 - Viestintä
 - Asiantuntijapalvelut
- Noin 400 jäsentä
- Henkilöstöä 12
- Rakennuttajatoimistojen liitto – RTL ry:n, Suomen kauppakeskusyhdistys ry:n, Suomen opiskelija-asunnot ry:n asiameistoiminnot

Rakennuttajan Rakli

- **Vaikuttaja**
 - Rakennuttajien edunvalvoja
 - Neuvotteleva osapuoli: YSE, KSE, tehtäväluettelot ym.
- **Kehittäjä**
 - RT-kortit, SopimuslomakeNet
 - Nimikkeistöt, RYL
 - Urakkamuodot ja sopimusmallit
 - Rakennuttajien neuvonta
 - Rakennuttajakoulutus ja -pätevyyden toteaminen
- **Verkottaja**
 - Rakennuttaminen ja hankinta –toimikunta
 - Rakennuttajatoimistojen liitto RTL ry:n asiamies
 - Rakennuttajapäivät
- **Viestijä**
 - Suhdannekatsaus
 - Tietoa muun muassa lainsäädännön muutoksista

Työturvallisuustavoitteita

- O-tapaturmaa ja asennemuutos
- Turvallisuussuunnittelu:
 - Riskien tunnistaminen ja riskitekijöiden eliminointi
 - Hankekohtaiset lähtötiedot ja riskianalyysit
 - Rakennussuunnittelun ja työmaasuunnittelun osa
- Turvallisuusjohtaminen
 - Systemaattinen toimintatapa, selkeät pelisäännöt ja tiedonkulun parantaminen
 - Yhteistoiminta VNa 205/2009 3 §
"Rakennuttajan, suunnittelijan, työnantajan ja itsenäisen työsuorittajan yhdessä ja kukin osaltaan huolehdittava..."
 - Perehdyttäminen ja opastaminen VNa 205/2009 3 §
"Päätoteuttajan on huolehdittava yhteisellä rakennustyömaalla..."
 - Seuranta ja valvonta

Rakennuttajan huolehtimisvelvollisuus

MRL 119 §

Huolehtimisvelvollisuus rakentamisessa

- Rakennushankkeeseen ryhtyvän on huolehdittava siitä, että rakennus suunnitellaan ja rakennetaan rakentamista koskevien säännösten ja määräysten sekä myönnetyn luvan mukaisesti. Hänellä tulee olla hankkeen vaativuus huomioon ottaen riittävät edellytykset sen toteuttamiseen sekä käytettävissään pätevä henkilöstö.

Lainsäädännön taustaa

1. Päävastuu työturvallisuudesta on työnantajilla
2. Työnantajilla on huolehtimisvelvoite (TTL 738/2002, 49§)
 - ...työnantajien ja itsenäisten työsuorittajien on kunkin osaltaan ja riittäväällä keskinäisellä yhteistoiminnalla ja tiedottamisella huolehdittava siitä, että heidän toimintansa ei vaaranna työntekijöiden turvallisuutta ja terveyttä
3. Yhteisellä rakennustyömaalla pääurakoitsijan asemassa oleva työnantaja vastaa (TTL 52§ ja 51§):
 - toimintojen yhteensovittamisesta, työpaikan liikenteen ja liikkumisen järjestelyistä, järjestyksestä ja siisteydestä, muusta yleissuunnittelusta, yleisestä turvallisuudesta ja terveellisyydestä
4. Yhteisellä rakennustyömaalla rakennuttajan on huolehdittava
 - ...että jokaisella siellä työskentelevällä on työmaalla liikkueensa näkyvillä henkilön yksilöivä kuvallinen tunniste (TTL 52a, 1199/2005)
5. Rakennuttajalla on selkeä lakisääteinen vastuu rakennustyön turvallisuudesta jo VNp 629/1994
 - 1§ Soveltamisala identtisesti sama jo vuodesta 1994
6. Rakennusalalla työturvallisuuden ennakointi on laajentanut vastuuta myös konsulttikuntaan ja erityisesti pääsuunnittelijaan

Mitä uutta VNa 205/2009 ?

- Verrattuna VNp 629/1994 ja sitä täydentävään VNa 426/2004 uusi VNa 205/2009 täsmentää rakennuttajan velvoitteita yksityiskohdissaan ja kaventaa oleellisesti tulkinnan varaa
- Aiemmissä säädöksissä rakennuttajan velvollisuudet kuvattiin kolmella lyhyellä pykälällä:
 - yleiset velvollisuudet 3§
 - turvallisuus suunnittelussa 4§
 - turvallisuus hankkeen valmistelussa 5§
- Uusissa säädöksissä rakennuttajan velvoitteet on kuvattu seitsemässä pykälässä ja näiden momenteissa ja sisältöä on täsmennetty myös liitteissä
- Direktiiviin pohjautuva turvallisuuskoordinaattorin nimeäminen ainoa konkreettinen uusi asia (§5)

Turvallisuuskoordinaattori

- 2 § Määritelmä:
 - "Rakennuttajan rakennushankkeeseen nimeämä tehtävistään vastuullinen edustaja, joka vastaa rakennuttajalle säädetyistä velvoitteista."

- 5 § Pätevyys:
 - "...hankkeen vaativuutta vastaava pätevä turvallisuuskoordinaattori."

- 5 § "...asianmukaiset toimivaltuudet ja muut edellytykset huolehtia kyseessä olevasta rakennushankkeesta."

- Turvallisuuskoordinaattorin tehtävät ovat **osa rakennuttajan tehtäviä, ei erillinen uusi tehtävä tai asiantuntija**

Rakennuttajan keskeiset työturvallisuustehtävät

- Kartoittaa hankkeen riskit ja antaa tarvittavat lähtötiedot ja ohjeet sekä turvallisuustavoitteet suunnittelulle ja toteutukselle
- laatia hankkeesta turvallisuusasiakirja, joka sisältää tiedot rakennushankkeen vaara- ja haittatekijöistä
- huolehtia, että hankkeen suunnitteluvaiheessa otetaan huomioon myös suunniteltavan rakennustyön toteuttaminen
 - suunnittelijat ottavat kaikessa suunnittelussa huomioon, että rakennustyö voidaan toteuttaa turvallisesti
 - varmistaa, että pääsuunnittelija huolehtii eri suunnitelmien yhteensovittamisesta myös turvallisuusasioiden osalta ja että suunnittelulle on varattu riittävästi aikaa
- Laatia hankkeessa noudatettavat turvallisuussäännöt:
 - hankkeen tavoitteet ja turvallisuuskäytännöt (seuranta, kokouskäytännöt, yhteistoiminta)
 - perehdyttäminen, työnopastus ja kulkulupakäytännöt
 - käyttäjän turvavaatimukset ja erityisohjeet
- Laatia hankkeessa noudatettavat menettelyohjeet:
 - Töiden ajoitusta ja erityisiä työmenetelmiä koskevat vaatimukset
 - Aliurakointia ja työturvallisuusmittauksia koskevat menettelyt
- Varmistaa ennen työmaan tai työn aloittamista:
 - turvallisuuteen liittyvistä asioista on sovittu urakoitsijoiden ja muiden rakentamisen osapuolten kanssa ja mahdolliset epäselvyydet asioiden hoitamisessa on selvitetty
 - määrätä työmaalle päätoteuttaja sekä antaa tälle riittävät toimivaltuudet

Liite 4: HAVAT riskikartta.

<p>Rakennushankkeen ominaisuudet</p> <ul style="list-style-type: none"> ☐ Koko ☐ Muoto ☐ Suuruus ☐ Mitat ☐ Materiaalivalinnat ☐ Tekniset ratkaisut ☐ Runkoratkaisu ☐ Suunnitteluratkaisut ☐ Rakennuksen kunto (korjausrakent.) ☐ Talotekniikka ☐ Muu 	<ul style="list-style-type: none"> ☐ Poikkeuksellisuus ☐ Ainutkertaisuus ☐ Vaativuus ☐ Ajankohta 	<p>Rakennushankkeen luonne</p> <ul style="list-style-type: none"> ☐ Työmaan johtamisen erityispiirteet ☐ Yhteensovittamisen erityispiirteet ☐ Aikataulu ☐ Urakoitsijoiden määrä ☐ Urakkarajat ☐ Erillistoimitukset ☐ Töiden läheisyys/peräkkäisyys ☐ Töiden päällekkäisyys ☐ Tiedonkulun erityispiirteet ☐ Työmenetelmien reunaehdot ☐ Muu 	<p>HAVAT RISKIKARTTA</p>
<p>Rakennushankkeen työturvallisuusriskit</p>		<p>Työhön liittyviä vaaroja</p> <ul style="list-style-type: none"> ☐ Arvioitava aina VNp 629/94 liitteen 2 mukaista erityistä vaaraa sisältävät työt ☐ Rakennusratkaisuihin liittyvät vaarat 	
<p>Työturvallisuutta ja terveyttä koskevat tiedot</p> <ul style="list-style-type: none"> ☐ Koko ☐ Muoto ☐ Suuruus ☐ Mitat ☐ Materiaalivalinnat ☐ Tekniset ratkaisut ☐ Runkoratkaisu ☐ Suunnitteluratkaisut ☐ Rakennuksen kunto (korjausrakent.) ☐ Talotekniikka ☐ Muu 	<ul style="list-style-type: none"> ☐ Poikkeuksellisuus ☐ Ainutkertaisuus ☐ Vaativuus ☐ Ajankohta 	<p>Rakennushankkeen olosuhteet</p> <ul style="list-style-type: none"> ☐ Varottavat rakenteet ☐ Vaaralliset johdot ☐ Varottavat toiminnot ☐ Materiaalit ja aineet ☐ Liikenne, liikennemuodot ☐ Työkoneiden käyttö ☐ Teollinen toiminta lähellä, prosessit ☐ Tilojen rakennusaikainen käyttö ☐ Muu toiminta ☐ Herkät laitteet ja laitteistot ☐ Muut ympäristötekijät ☐ Asukkaat, asiakkaat, tilaajan henkilöstö, vuokralaiset, käyttäjät ☐ Muu 	
<p>Täyttöesimerkki</p>		<p>☒ Mikrobit - Merkittävä riski; OK ☐ Urakkarajat - Asia kunnossa; Teollinen toiminta lähellä - Ei koske meitä</p>	

RT 10-10898 ohjetiedosto : Rakennuttajan työturvallisuusvelvoitteet rakennushankkeessa

- Jo nykyiselläänkin hyvä perustietopaketti, jonka päivitys käynnissä vastaamaan VNa 205/2009 sisältöä
- perusasioihin ei merkittäviä muutoksia, joitakin asioita täsmennettävä uuden asetuksen mukaisiksi

SISÄLTÖ:

- Mitä tehtäviä ja toimenpiteitä rakennuttajalta edellytetään rakennushankkeen eri vaiheissa
- Turvallisuuteen liittyvät asiakirjat ja niiden sisältö
- Hyödylliset liitteet:
 - Liite 2 Työturvallisuuslain keskeiset kohdat
 - Liite 3 HAVAT riskianalyysilomake RT 80324
 - Liite 4 HAVAT Riskikartta
 - Liite 5 Esimerkki Turvallisuusasiakirjan laadinnasta RT 80325
 - Liite 6 Tarkistuslista työturvallisuustehtävistä talonrakennushankkeissa
 - Liite 7 Esimerkkejä suunnitelmista
 - Liite 8 Työturvallisuutta koskevia säännöksiä
 - Kirjallisuusviitteitä (RT Säännökset, RT Ohjekortit, muu kirjallisuus)

Syyllisyys

- **JOS** rakennustyömaalla tapahtuu onnettomuus tai työntekijän turvallisuus on uhattuna tai vaarannettuna, käynnistetään prosessi, joka voi johtaa rikostutkintaan
- Päävastuu yhteisen rakennustyömaan työturvallisuudesta on päätoteuttajalla
- Koska laki rakennustyön turvallisuudesta luettelee rakennuttajan tehtävät työturvallisuudesta, syntyy rakennuttajalle velvollisuus osoittaa syyttömyytensä siten, että lakisääteiset tehtävät on suoritettu ja rakennuttamistyö on tehty riittävän hyvin lain edellyttämällä vähimmäisvaatimustasolla.

Rakennuttajan vastuu

- Työturvallisuuslainsäädäntö merkitsee, että rakennuttaja on vastuussa käynnistämänsä rakennustyön turvallisuudesta ja rakennuttajan on tehtävä toimenpiteitä turvallisuuden varmistamiseksi oma-aloitteisesti ja ennakoiden.
- Rakennuttajan on selvitettävä hankkeeseensa sisältyvät riskit. Kaikki kohtuullisesti tutkittavat asiat on selvitettävä eikä tutkimusvelvoitetta saa laiminlyödä kustannussäästöjä tavoiteltessa.
- Rakennuttajan tulee hoitaa lakisääteiset tehtävät siten, että rakennuttamistyö on tehty riittävän hyvin lain edellyttämällä vähimmäisvaatimustasolla.
- **SYTTÖMYYSOLETUS SÄILYTETÄÄN TODISTAMALLA SE KIRJALLISESTI**

Rakennuttajan työturvallisuusasiat hankkeen valmisteluvaiheessa:

Työturvallisuus otettava huomioon:

- budjettisuunnittelussa (esim. riittävät varaukset tutkimuksiin, selvityksiin, töiden tekemiseen turvallisesti, valvontaan yms.)
- aikataulusuunnittelussa (esim. riittävät varaukset tutkimuksiin, selvityksiin, töiden vaiheistukseen yms.)
- projektisuunnittelussa huomioidaan työturvallisuusasiat (muistettava korjausrakentamisen erityispiirteet)
- laadittava työturvallisuuden organisointisuunnitelma
- vastuutettava suunnittelijat ja muut osapuolet ottamaan huomioon työturvallisuusasiat

Rakennuttajan työturvallisuusasiat hankkeen suunnitteluvaiheessa:

- Viimeistään tässä vaiheessa rakennuttajan on nimettävä pätevä rakennuttajan turvallisuuskoordinaattori
- Suunnitteluvaiheessa rakennuttajan on omassa toiminnassaan (erityisesti päätöksen teot) huomioitava työturvallisuusasiat
- Rakennuttajan on huolehdittava ja valvottava että hankkeeseen palkatut suunnittelijat ottavat huomioon suunnittelutyössä rakennustyön toteuttamisen siten, että rakennustyö voidaan tehdä turvallisesti ja aiheuttamatta haittaa työntekijöiden terveydelle
- Rakennuttajan on huolehdittava ja valvottava turvallisuuskoordinaattori huolehtii hänelle kuuluvista tehtävistä
- vaativissa hankkeissa on noudatettava erityismenettelyä (RakMK A1), jos hankkeessa tapahtuvasta virheestä voi seurata suuronnettomuuden vaara.

Rakennuttajan työturvallisuusasiat rakentamisen valmisteluvaiheessa:

- Rakennuttajan on nimettävä päätoteuttaja
- Rakennuttajan on laadittava turvallisuusasiakirja ja varmistettava, että kaikissa asiakirjoissa on otettu huomioon rakennustyön turvallisuus

§8 Turvallisuusasiakirjassa on esitettävä vähintään:

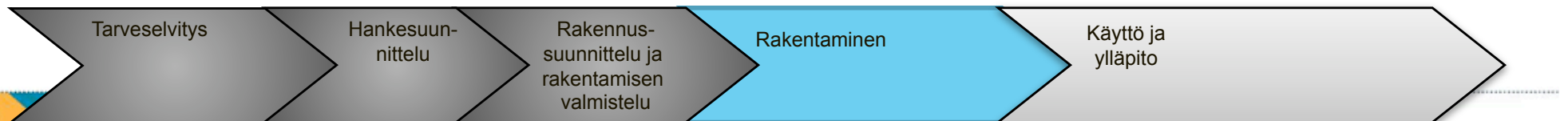
- 1) selvitettävä ja esitettävä toteutettavan rakennushankkeen ominaisuuksista, olosuhteista ja luonteesta aiheutuvat vaara- ja haittatekijät sekä rakennushankkeen toteuttamiseen liittyvät työturvallisuutta ja työterveyttä koskevat tiedot; tällöin on selvitettävä ja tunnistettava myös vaara- ja haittatekijät, jotka koskevat liitteessä 3 tarkoitettuja töitä; sekä
- 2) otettava huomioon työmaahan liittyvä teollinen tai muu siihen rinnastettava toiminta.

Rakentamisvaihe:

- **Työturvallisuusvastuu yhteisellä rakennustyömaalla on päätoteuttajalla.**
- **Rakennuttajalla on myötävaikutus- ja huolehtimisvelvollisuus:**
 - varmistettava, että työturvallisuusasiakirjan tiedot on huomioitu
 - varmistettava, että päätoteuttaja on laatinut työturvallisuussuunnitelman
 - varmistettava, että päätoteuttaja on hoitanut ennakoilmoitukset ja muut viranomaisasiat (esim. louhintatyöt, kaivutyöt, telinetarkastukset yms.)
 - varmistettava ja seurattava, että päätoteuttaja hoitaa jatkuvasti työturvallisuusvelvoitteensa
 - varmistettava, että työturvallisuusasiakirjan tiedot välitetään suunnittelijoille ja päätoteuttajalle
 - varmistettava, että em. tiedot ja niistä johtuvat turvallisuustoimenpiteet käsitellään ennen rakennustyön alkua
 - pidettävä työturvallisuustiedot ajan tasalla

Rakentamisvaihe, Aloituskokous:

- Työturvallisuus

”Rakennuttaja on luovuttanut Turvallisuusasiakirjan päätoteuttajalle. Päätoteuttajan velvollisuutena on hoitaa rakennustyön työturvallisuusvelvoitteet urakkaohjelman mukaisesti. Jokaisessa työmaakokouksessa kirjataan päätoteuttajan työturvallisuusilmoitus. Päätoteuttajan on toimitettava ensimmäiseen työmaakokoukseen työmaan turvallisuussuunnitelma...”
- Työmaa-alueen käyttösuunnitelma

”Päätoteuttajan on laadittava yhteistyössä sivu-urakoitsijoiden kanssa työmaan käyttösuunnitelman, jossa tulee ilmetä...”
- Ennakkoilmoitukset työsuojelu- ja ympäristöviranomaisille
- Kuvallinen henkilötunniste ja kulkuluvat
- Tuotevastuulain mukaiset toimenpiteet

Rakentamisvaihe, kokouskäytäntö:

- Rakennuttaja huolehtii työturvallisuusasioista työmaakokouksissa, joissa huolehtimisveloitteen toteuttaminen näytetään toteen jokaisessa työmaakokouksessa kokouspöytäkirjamerkinnoin.
- Työmaakokouksissa päätoteuttaja veloitetaan raportoimaan työsuojeluasioiden hoitamisesta joko erillisellä ilmoituksella tai työmaavaiheilmoituksen osana
- Raportointiin voi liittyä esimerkiksi:
työturvallisuustilanneraportti, työsuojelukatselmukset, TR-mittausseuranta, työsuojelukoulutus, henkilökunnan perehdyttäminen
- Vastaanottovaihe:
 - Mikäli kohteessa on jälkitöitä, lisätöitä, virheiden ja puutteiden korjausta tms. on yksityiskohtaisesti sovittava, kuka vastaa näiden töiden työturvallisuudesta

Rakennuttajan/turvallisuuskoordinaattorin työturvallisuusvelvoitteet tiivistetysti:

1. Nimeä rakennuttajan vastuuhenkilö, turvallisuuskoordinaattori, valvo tämän toimintaa ja varmista, että turvallisuuskoordinaattori hoitaa tehtävänsä
2. Nimeä pätevä ja asiantunteva pääsuunnittelija
3. Toimita riittävät lähtötiedot suunnitteluun ja edellytä työturvallisuutta kaikilta suunnitteluratkaisuilta
4. Johda ja valvo suunnittelua työturvallisuusasiat huomioiden
5. Laadi työturvallisuusasiakirja, kirjalliset turvallisuussäännöt ja menettelyohjeet
6. Nimeä pätevä ja asiantunteva päätoteuttaja ja valtuuta päätoteuttaja sovittamaan yhteen kaikki työt
7. Pidä aloituskokous, varmista, että työturvallisuusasiakirja ja turvallisuussäännöt on vastaanotettu ja päätoteuttaja on laatinut kaikki tarvittavat työturvallisuussuunnitelmat
8. Pidä turvallisuusasiakirja ja turvallisuussäännöt ajan tasalla
9. Seuraa ja varmista, että päätoteuttaja hoitaa velvoitteensa
10. Laadi huolto- ja käyttöohjeet turvallisuus- ja terveellisyystietoineen

Työturvallisuuden parantaminen edellyttää yhteisiä toimenpiteitä

- **Arvot ohjaavat aidosti toimintaa**
 - Johdon ja koko henkilöstön sitoutuminen
 - Ohjaa tavoitteiden asettamista ja päätöksentekoa
 - Työturvallisuus kilpailuvaltiksi vai keppi ja porkkana ?
 - Käytössä osaavat ja riittävät resurssit
- **Tunnistetaan riskit ja eliminoidaan ne**
 - **Tavoitetasona 0 –tapaturmaa**
 - Riskikartoitus, erityispiirteet, selvitettävät asiat
 - Ennakointi, ohjeistus, koordinointi, ohjaus ja valvonta, korjaavat toimenpiteet
 - **Asennemuutos**, koulutus ja informaatio
- **Tunnetaan velvoitteet ja toimitaan niiden mukaisesti, dokumentoidaan toimenpiteet**
 - Lainsäädäntö, asetukset, määräykset, ohjeet
 - RT 10-10898 Rakennuttajan työturvallisuusvelvoitteet

RAKLI

KIITOS

Lisätietoja: ilpo.peltonen@rakli.fi , puh. 040 -551 9404